

Handleiding niveau D

Vooraf

Elke zes weken kent Nieuwsbegrip een **blokles**. In zo'n les is het de bedoeling dat leerlingen oefenen om de leesstrategieën, waarvan er in andere weken steeds één geoefend wordt, geïntegreerd toe te passen en te reflecteren op het eigen strategiegebruik.

Daarnaast kunnen in een blokjes 'typische D-aspecten' extra aandacht krijgen, zoals argumentatie of tekststructuren.

U kunt ervoor kiezen om de blokles geheel zelfstandig te laten verwerken, maar dat is zeker niet noodzakelijk; samenwerken in tweetallen of kleine groepjes kan gewoon. Ook kunt u de blokles benutten om een strategie centraal te stellen, en te *modelen* waarmee veel leerlingen moeite *hebben*.

Om de vorderingen van de leerlingen te volgen, kunt u om de zes weken een 'sneltoets informatieve teksten' (SIT) afnemen. U kunt deze week **SIT 3 versie 1 of 2** afnemen. Zowel toetsen als afname-instructies zijn te downloaden van de website.

Wij verzamelen nog steeds SIT-scores om deze toetsen te valideren. Wilt u meewerken aan dit onderzoek? Laat het ons weten via [niewsbegrip@cedgroep.nl](mailto:nieuwsbegrip@cedgroep.nl).

Nieuwsbegrip basis

Onderwerp

invoering verbod op gratis plastic tasje per 1/1/2016

Strategie

alle strategieën (blokles) + aandacht voor tekstgenres

Nieuwsbegrip XL

Doelwoorden uit de C- en D-teksten

Met onderstaande woorden uit de D-tekst kunnen deze week online woordenschatoefeningen gemaakt worden. Ook de woorden van het aanpalende niveau (C) zijn weergegeven.

Niveau C	Niveau D
tenzij	de transitie
ergens wel bij varen	de reductie
terugdringen	kwantificeren
nog in de kinderschoenen staan	de exercitie
het bewustzijn	significant
uit het oogpunt van	bejubelen
de prijsvechter	artificieel
de handhaving	onooglijk
terughoudend	de bespiegeling
uitdijend	de caleidoscoop

Materialen, voorbereiding & lesaanwijzingen

- Er zijn deze week twee teksten. De teksten zijn aan de moeilijke kant voor beginnende D-leerlingen. Hun kunt u eventueel alleen de tekst van de Kamerbrief (tekst 1) voorleggen en aangeven dat zij de opdrachten die betrekking hebben op tekst 2 kunnen overslaan. Bij opdracht 1 en 2 vullen ze dan ook de schema's gedeeltelijk in. Een andere optie is om als tweede tekst gebruik te maken van de column achteraan deze handleiding (dit is de tekst die deze week gebruikt wordt voor de XL-leesles op C-niveau). Er

zijn dan alleen geen woordenschat- of 'De diepte in'-opdrachten bij deze tekst, dus leerlingen zouden zelf enkele onbekende woorden of lastige zinnen moeten selecteren.

Kopieer voor elke leerling een eigen exemplaar van de tekst(en).

- Bedenk:
 - bij welke lesonderdelen u de leerlingen wilt laten samenwerken en in welke samenstelling;
 - welke onderdelen u klassikaal wilt behandelen;
 - of u een bepaalde strategie wilt *modelen*.
- Maak desgewenst enkele kopieën van het antwoordenblad, verderop.

Filmpje

Het Jeugdjournaalfilmpje is mogelijk te kinderachtig voor oudere leerlingen. Als u toch graag een filmpje wilt kijken in de klas, is het volgende misschien bruikbaar:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/afval/inhoud/afvalbeleid-van-afval-naar-grondstof> – korte animatiefilm (1min29) over het programma VANG / het beleid van de overheid om een meer duurzame economie te stimuleren.

Opdrachten

Werkwijze

OPDRACHT 1

OPDRACHT 2

- Geef kort het principe van de blokles aan (zie hierboven onder 'Vooraf') en geef aan dat er dit keer extra aandacht is voor tekstgenres. Lees en bespreek het uitlegblokje hierover en leg waar mogelijk verbanden met voorkennis en theorie vanuit andere lessen, bijvoorbeeld uit de methode Nederlands, over tekstsoorten en typerende kenmerken daarvan, of met schrijfvaardigheidslessen waarin leerlingen hebben geleerd het taalgebruik af te stemmen op het schrijfdoel en lezerspubliek.
- Voer eventueel ook de tekstoriëntatie en het invullen van (een deel van) het kenmerkenschema bij 1.2 klassikaal uit.
- Geef leerlingen de opdracht bij het lezen te letten op de genoemde aspecten en hoe die in de tekst zijn uitgewerkt, in het bijzonder het taalgebruik (stijlmiddelen, woordkeus, formele of informele toon e.d.). Zij kunnen opvallende woorden/zinnen/tekstfragmenten onderstrepen of opmerkingen in de kantlijn plaatsen.
- Geef zonnodig instructies voor het samenwerken en laat leerlingen aan de slag gaan met de (korte) strategiereflectie vooraf, het lezen van de teksten en opdracht 2.

OPDRACHT 3

Laat deze opdracht bij voorkeur in tweetallen of groepjes maken. Laat leerlingen die klaar zijn hun antwoorden uitwisselen met een ander duo/groepje. Bij twijfel kan het antwoordenblad geraadpleegd worden.

OPDRACHT 4

Zie het leerlingenmateriaal. Laat leerlingen zelf een keuze maken voor een bepaalde opdracht, of geef aan wie de 'opener' variant (zelf een nieuw stukje schrijven in een bepaald genre) en wie de 'herschrijfvariant' moet maken. Als leerlingen hun teksten op los papier schrijven, kunnen deze worden uitgewisseld.

Antwoorden

OPDRACHT 3

- 1a) **de transitie** = de overgang; de omschakeling/verandering van het ene naar het andere
kwantificeren = de hoeveelheid of omvang ervan vaststellen; het uitdrukken in getallen
significant = aanzienlijk en (daardoor) betekenisvol; zo groot dat het echt iets voorstelt
- 1b) synoniem **reduceren**: verminderen
 synoniem **toonbankinstelling**: winkel
- 2a) 'weerhouden' komt altijd voor in een constructie met 'van' en een persoon of instantie die weerhouden (tegengehouden) wordt: je weerhoudt iemand (dat kan ook jezelf zijn) ergens van. Een goede zin zou zijn: Het aandeel van Nederlandse plastic tassen in de plastic soep is moeilijk te kwantificeren, maar dat hoeft ONS (HET MINISTERIE, DE OVERHEID) ER NIET VAN TE WEERHOUDEN maatregelen te nemen.
- 2b) De tweede zin concretiseert de eerste zin, geeft voorbeelden van de twee mogelijkheden 'minder aanbieden' en 'minder accepteren' van draagtassen die in zin 1 genoemd worden. Het onderwerp van de actie *aanbieden* zijn winkeliers (zij zijn degenen die minder plastic tassen moeten/kunnen aanbieden) en het onderwerp van de actie *accepteren* zijn consumenten, maar in de tweede zin is de volgorde van die onderwerpen omgedraaid. Het was stilistisch mooier en voor de lezer duidelijker geweest als de tweede zin dezelfde volgorde van onderwerp had gehad.

3.

- 4a) overwegingen 7 en 8
- 4b) Functionaliteit: als uitzondering geldt het (gratis) gebruik van een plastic zak voor losse stuks fruit en broodjes; dit is functioneel in het tegengaan van voedselverspilling, omdat mensen anders een hele zak (grootverpakking) moeten kopen de inhoud dan deels weggooien. Een andere uitzondering vormen producten die gekocht worden in het vliegtuig of op vliegvelden; deze worden verpakt in verzegelde plastic zakken vanwege veiligheidsregels. Voedselveiligheid: als uitzondering gelden producten die bederven als ze onverpakt vervoerd worden of die andere producten kunnen bederven (bijvoorbeeld marktwaren als rauwe vis, vlees, aardbeien of frambozen, die onverpakt vocht kunnen lekken)
5. het signaalwoord 'echter' of 'maar': In het onderzoek is ECHTER geen rekening gehouden met de milieueffecten van zwerfafval. / MAAR in het onderzoek is geen rekening gehouden met de milieueffecten van zwerfafval.
6. **onaanzienlijk** = lelijk, afzichtelijk (letterlijk: 'niet om aan te zien'); gebruikt synoniem: **onooglijk**
bejubelen = toejuichen, laten merken dat je het geweldig vindt
de bespiegeling = de overdenking, een serie gedachtes en ideeën die je krijgt als je over een onderwerp nadenkt; gebruikt synoniem: **de reflectie**

de caleidoscoop = kijker met een lens van stukjes spiegelglas, waarin je kleurige voorwerpen in telkens verschillende vormen weerkaatst ziet; 'een caleidoscoop aan' betekenissen = een grote variatie aan betekenissen, allerlei verschillende betekenissen

- 7a) de tas wordt gepersonificeerd: voorgesteld als een persoon / iets wat menselijke eigenschappen, gedachten en gevoelens heeft
- 7b) verhalende teksten gaan over personages met bepaalde uiterlijke kenmerken, karaktereigenschappen en gevoelens, die situaties meemaken of zich door een omgeving bewegen; voor het beschrijven van dergelijke zaken (uiterlijk, eigenschappen en gevoelens, omgevingen) heb je bijvoeglijk naamwoorden nodig – zeker als je een verhaal echt 'tot leven wilt roepen' en de lezer in staat wilt stellen zich dingen goed voor te stellen.
- 7c) alledaags, dienstbaar, onaanzienlijk, onooglijk, (gemakkelijk en grootschalig produceerbaar,) (fier).
- 8) Dit teken kom je tegen bij citaten of ingekorte versies van teksten die in een ander medium zijn overgenomen. Het betekent dat er een gedeelte uit de oorspronkelijke tekst is weggelaten.
- 9a) In tekst 1 genoemde eigenschappen: licht (>> hierdoor verspreidt het zich makkelijk op de wind en blijft het drijven in water), sterk (>> (1) het is handig en daardoor populair, (2) het vergaat niet snel), goedkoop (>> hierdoor wordt er gemakkelijk veel van verbruikt; het wordt sneller gekocht én sneller weggegooid), slecht afbreekbaar (>> niet makkelijk op te nemen door de natuur als het vergaat).
- In tekst 2 genoemde (aanvullende) eigenschappen: gemakkelijk en grootschalig te produceren en geschikt voor reclame-uiting ('dragen fier het logo van menig bedrijf of supermarkt') (>> draagt bij aan populariteit onder producenten/winkeliers en daardoor aan een grootschalig aanbod), houden producten droog en goed en zijn zeer dienstbaar bij het wegwerken van huis-, tuin- en keukenafval (>> draagt bij aan populariteit onder en daardoor grootschalig gebruik door consumenten).
- Voor de rest noemt tekst 2 niet zozeer andere eigenschappen, maar beschrijft de in tekst 1 genoemde eigenschappen in meer uitgebreide en soms poëtischer bewoordingen (Bijvoorbeeld: in plaats van de eigenschappen 'sterk en slecht afbreekbaar' te noemen, wordt er verteld: *Heeft hij zijn taak eenmaal volbracht, dan wacht hem een bestaan achter in een gangkast, fietstas, achtervak, vuilnisbelt of – vaker nog – in de wilde of aangelegde natuur, waar hij nog ongeveer duizend jaar zal moeten doorbrengen voordat hij geheel één kan worden met de aarde waarop hij is achtergebleven.*)
- 9b) in feite zeggen beide teksten hetzelfde, maar in iets andere bewoordingen en met vermelding van verschillende details:
- Tekst 1: - plastic wordt gemakkelijk zwerfafval en vormt bijvoorbeeld de nr. 3 in gevonden afval op stranden
- plastic hoopt zich op in het milieu, zoals in 'plastic soep' in de oceanen
- Tekst 2: - plastic vuilnis komt vaak terecht in de natuur
- kleine deeltjes van plastic zakken komen in groten getale terecht in de oceanen (dit is wat wordt aangeduid als de 'plastic soep')

Column: Tasje erbij?

Willem van Reijendam

De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens, maar de weg naar de hemel óók. Vandaar dat u natuurlijk allang had besloten om in het nieuwe jaar minder plastic tasjes te vragen en aldus het milieu te redden.

Dat hoeft u dit keer niet op eigen houtje te doen, want u krijgt daarbij een zetje in de rug - zeg maar gerust een por - van de overheid, die dat ook al had bedacht. Vanaf 1 januari krijgt u geen gratis plastic tasjes meer, of u dat nou wilt of niet. Het roept de boze droom op dat marktslager, visboer, aardappelman en groentehandel niet eens meer vragen of u er een tasje bij wilt. Dat rosbief, kabeljauw en eigenheimers u zonder commentaar in handen worden gedrukt, hooguit vergezeld van een schampere opmerking dat het om nieuwe regeltjes gaat, terwijl u intussen u mooi op uw neus staat te kijken, met uw armen vol prei. Zo erg wordt het gelukkig niet, want marktwaren mogen meestal nog wel in dunne plastic zakjes verpakt worden.

Toch verdient het aanbeveling om uw oude canvas boodschappentas op te zoeken, want dan kunt u op pad met een heerlijk gevoel van duurzaamheid. Niet dat plastic tasjes niet duurzaam zijn - integendeel, ze zijn onverwoestbaar, maar dat is juist het probleem. Ze verworden tot een gigantische plastic soep in onze oceanen. En ongetwijfeld levert de productie ervan een enorme bijdrage aan de opwarming van de aarde. Hoewel u daar in die lekker warme decembermaand nog stiekem van genoot, bent u er natuurlijk toch op tegen. Het kan ons niet koud en kil genoeg, qua klimaat, dus weg met die plastic tasjes.

Op zich is het mooi dat uw goede voornemens stroken met die van de overheid. Toch knaagt het wel dat u zelf net van plan was om iets aan het milieu te doen en dat het tegelijk ineens móet. Alsof je als kind besloten hebt om je kamer op te ruimen en dat uiterekend dan je ouders je hetzelfde toebulderen. Dan gooi je toch een stuk minder enthousiast die lego terug in de ton. Net zoals stoppen met roken, drinken en snoepen helemaal niet meer leuk is, sterker nog, niet eens meer lukt, als de omgeving tijdens de nieuwjaarsborrel naar je staat te loeren om al bij je eerste glas, je eerste peuk en je eerste bitterbal op je af te sluipen met: 'Je was toch gestopt?'

Het verschil tussen ons particulieren en de wetgever is, dat onze schone lei over een paar weken alweer dermate bezoedeld is dat we weer een jaar mogen wachten met nieuwe goede voornemens. Tenzij u zo'n type bent dat vindt dat 'elke dag de rest van je leven begint', kunt u weer een jaar onbekommerd roken en drinken. De overheid kan dat niet. Die wetten gaan niet vanzelf over. Dus terwijl u allang geen zin meer heeft in dat tasjesgedoe (wat zijn ze bijvoorbeeld handig om kattengrind in te doen!), zitten we er met zijn allen nog steeds aan vast. Op papier dan. Want wie gaat die nieuwe regeltjes controleren? Grote kans dat uw drogist en schoenlapper misschien eerst nog even schichtig om zich heen kijken, maar dan met een vette knipoog een tasje onder de toonbank vandaan toveren en erbij zeggen: 'Je hebt 'm niet van mij hoor.'

Bij veel nieuwe wetten, de goede voornemens van de overheid, gaapt er een kloof tussen droom en daad. Daarom komt er vaak weinig van terecht. Misschien moet de overheid dan ook niet teveel goede voornemens hebben. Op ééntje na dan: afslanken.

Bron: www.rtvnoord.nl/nieuws/157920/Column-Tasje-erbij